

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

97. An si pœnitens eliciat actum doloris post narrata peccata ante
absolutionem, recipiat Sacramentum Pœnitentiæ. Ex p. 3. tr. 4 res. 133.
alias 134.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

in confessione ad hoc, ut homo, sicut voluntariè se convertit per peccatum ad creaturam, & avertit à Deo, ita per dolorem se avertat à creatura, & voluntariè se convertat ad Deum, ex Concilio Tridentino; sed talis conversio habetur sine tali ordine ad confessionem, ut patet: ergo talis ordo non requiritur.

7. Confirmatur, quia penitens non idèd dolet, quia vult confiteri, sed idèd dolet & confitetur, quia vult remissionem peccatorum: ergo si doler non dirigitur ad confessionem, sed ad remissionem peccatorum, implicite sufficit in Sacramento Penitentia. Hæc consequentia patet, nam ille dolor sufficit in Sacramento, qui conducit ad remissionem peccatorum, cum sit dispositio supernaturalis: ergo sufficit in Sacramento penitentia.

8. Probatum secundo ex ipsa natura, & institutione huius Sacramenti, in quo magis connaturale est: quod ex dolore, & contritione oriatur desiderium confitendi, quam quòd ex desiderio confitendi oriatur dolor, & contritio.

9. Nec obstat dicere, quòd dolor, & confessio debent esse saltem moraliter unita ad faciendum unum Sacramentum, seu unam partem materialem proximam Sacramenti; sed hæc unio habetur tantum per relationem dolotis ad confessionem: ergo talis dolor debet ordinari ad confessionem. Respondet negando minorem, nam talis unio satis habetur, si dolor significetur à confessione intra debitum tempus; dum enim confessio significat dolorem, hæc unitur cum illo in ratione signi. Et hæc omnia docet Januarius ubi supra; & ante illum docuerat Eminentissimus Lugo de Sacrament. Penit. disputat. 14. sect. 2. & 4. licet quoad illud de dolore non ordinario ad confessionem, præter Palaum loco citato, contrarium teneat Bonac. de Sacrament. Penit. disp. 5. q. 3. punct. 2. n. 17.

10. Sed hic obiter discutienda sunt duo dubia satis difficillima. Quæro igitur primo, an si quis confiteatur sine proposito dolendi saltem post confessionem peccatorum, an tunc sufficiat elicere dolorem de peccatis confessis sine proposito dolendi saltem post confessionem, an potius debeatur iterari confessio tanquam substantialiter invalida? Et sententia, quæ docet sufficere virtuales repetitionem per subsequentem dolorem, quo prior confessio peccatorum validetur, probabilior est. Fundamentum est, quoniam ad essentiam huius Sacramenti non requiritur, ut voluntas confitendi peccata præcedat ipsam confessionem peccatorum, sed sufficit, si subsequatur in ipso actuali dolore; ergo etiam si prior voluntas non fuit sufficiens, modo sit sufficiens posterior, quæ additur post confessionem, validum erit Sacramentum. Antecedens in quo est difficultas, probatur primo. Si penitens accedat cum expressa voluntate non confitendi sua peccata, nisi cum tali Sacerdote determinato; si post confessam peccata, advertat illum non fuisse, cui tantum sua peccata confiteri volebat, non est necessaria formalis, & expressa repetitio peccatorum huic Sacerdoti, ut validè ab illo absolvi possit; sed sufficiet, si tantum eliciat novum actum, quo velit confessam jam peccata huic Sacerdoti esse subjecta. Secundo, si penitens ebrius, vel phreneticus in ipsa ebrietate, vel phrenesi narret omnia sua peccata coram legitimo Ministro, & post illorum confessionem, fiat sui compos, advertatque se omnia peccata dixisse, sufficiet in hoc casu, solum addere voluntatem, qua narrata peccata liberè subjiciantur clavibus, & dolorem, quo

illa informetur, ut proxima materia Sacramentalis absolutionis. Ergo pariter sufficiet, post confessam peccata cum proposito non dolendi de illis, addere dolorem, & confessionem novi peccati in ipsa confessione admisi. Et ita hanc sententiam firmat Pater Amicus in *Cur. Theol. tom. 8. disput. 12. sect. 4. num. 63. & seqq.* respondens ad omnia argumenta contraria.

11. Quæro secundo, an si penitens post dolorem, novum peccatum committat, novum debeat dolorem elicere cadentem super omnia, an sufficiat de novo tantum peccato commisso dolere? Prima sententia esse potest: nullum requiri dolorem, sed sufficere priorem; ante novum commissum peccatum elicitum. Fundamentum; quia ille idem virtute extendebatur ad omnia peccata, & consequenter etiam ad novum commissum; sed per novum commissum non est ille abolitus: igitur prior dolor sufficiet, non solum pro præteritis, sed etiam pro presenti peccato de novo commissi. Secunda sententia affirmat, saltem nullum requiri novum dolorem, si prior, quo penitens sua peccata detestatus est, fuit contritio. Fundamentum esse potest; quia contritio per sequens peccatum non extinguitur, sed adhuc manet in divina acceptatione: ergo adhuc poterit esse dispositio pro novo peccato ad gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam. Consequentia constat; quia contritio vi sui motivi formalis se extendit ad omnia peccata, & consequenter etiam ad novum commissum; ergo si adhuc post novum commissum illa perseverat, poterit pro illa esse dispositio ad gratiam obtinendam cum hoc Sacramento. Antecedens verò probatur: nam contritio vi gratiæ justificantis, quam secum ex divina promissione affert, fit opus vivum, & meritum condignum coram Deo: nullum autem opus vivum, & de se condignum coram Deo extinguitur per subsequens peccatum; alioqui, non posset illud remissio redire peccato, sicut non possunt redire opera mortua, facta in peccato. Tertia sententia docet, requiri novum dolorem cadentem super omnia peccata, etiam super ea, quæ priori dolore fuit quis detestatus. Fundamentum est; quia subsequens peccatum retractat priorem dolorem, illumque penitus extinguit: igitur opus esse novo, cadente super omnia peccata, cum nullum peccatum possit esse materia Sacramentalis absolutionis, nisi sufficiens dolore detestatum. Sed in hac difficultate Ego adhæreo sententiæ Patris Amici, ubi supra, sect. 5. num. 86. & seqq. Qui fufius totam questionem pertractat clarè, & doctè. Ad illud & non pigebit.

RESOL. XC VII.

An, si penitens eliciat actum doloris post narrata peccata ante absolutionem, recipiat Sacramentum Penitentia? Ex part. 3. tractat. 4. Res. 133. alias 134.

§. 1. In hoc casu non recipere Sacramentum putat Coninch de Sacrament. disp. 4. dub. 6. num. 4. concl. 2. ubi sic ait: Dolor iste non solum natura, sed etiam tempore debet præcedere ipsam confessionem. Patet, quia ille dolor debet saltem natura præcedere voluntatem confitendi, quia debet esse causa confessionis, quod fieri nequit, nisi sit causa voluntatis confitendi; hanc autem non potest causare, nisi sit ea prior. Voluntas autem confitendi, cum sit tota in instanti, necessariò est prior

Quamvis non plebeo super hoc, ego tamen infra ex hoc, num. 6. ult. in mediis, in vest. Sacerdoti, & in R. 699. ubi dicitur, in hoc §. ult.

in hoc §. ult. in hoc §. ult.

Sup. hoc de Res. præterita, & infra in Res. 133. Num. 4. ult. in res. 133. in Res. 133. Res. 133.

prior tempore ipsa confessione, quæ sit in tempore, & necessariò præsupponit motum linguæ, qui non potest fieri nisi in tempore. Ita ille, & post illum Layman in *Theolog. moral. lib. 5. cap. 4. num. 4.* Unde secundum illos, quis non reciperet Sacramentum Pœnitentiæ, si ante confessionem non elicit dolorem, sed illum elicit inter confitendum, aut statim post confessionem antè absolutionem.

2. Sed hanc opinionem refellit Bonacina de *Sacrament. disput. 4. quest. 3. punct. 2. num. 18.* & asserit illum docere Suarez in *3. part. disp. 20. sect. 4. n. 3. 1.* licet Layman ubi supra, probet Suarez verbo tenus, non autem recipi contra suam sententiam repugnare; rationes verò pro firmanda opinione Bonacinae lege apud illum.

3. Notandum est verò ad tollendos scrupulos, stando etiam in opinione Layman, & Coninch, quòd si aliquis pœnitens eliciat actum doloris post narrata peccata, si postea dicat: Doleo de peccatis narratis, vel petat absolutionem, hæc sola verba sufficere tunc, & habere veram rationem confessionis, quæ sit pars Sacramenti.

RESOL. XCVIII.

An in confessione venialium sufficiat dolor virtualis?

Et an sit mortale confiteri tantum venialia absque dolore supernaturali?

Et an peccatum veniale virtute Sacramenti remitti possit?

Et an virtute Sacramenti tibi remittantur, non solum ea peccata, quorum attritionem habes; sed etiam omnia alia, quorum complacentiam non habes? Ex part. 9. tractat. 9. & Miscell. 4. Resolut. 31.

sistat: quos tamen licet cum opinione communi Theologorum rejiciamus, nihilominus practicae sententiæ favere inficiari non possumus. Huc usque Tamburinus.

2. Sed ego negativæ sententiæ profus adherendum esse puto. Itaque dicendum est contra Tamburinum, quòd qui confitetur peccata venialia tantum, teneatur elicere actum doloris efficacis, sicut tenetur in confessione de peccatis mortalibus. Quòd teneatur elicere actum doloris, probatur ex Concilio Tridentino; in quo partes hujus Sacramenti assignantur, videlicet contritio, confessio, & satisfactio; & nomine contritionis intelligunt communiter Doctores, detestationem peccati; sed dolor imperfectus, seu displicentia inefficax non est detestatio, aut retractatio peccati; cum possit stare cum proposito iterum committendi peccatum illud, de quo doletur: immò cum ipso peccato actuali; ergo confessio de venialibus requirit etiam dolorem efficacem, sicut confessio de mortalibus. Quomodo enim vult Deus remittere peccatum habenti hujusmodi complacentiam in ipsomet peccato: immò cum voluntate peccandi absque ulla retractatione?

3. Confirmatur, quia peccata mortalia possunt remitti extra Sacramentum per dolorem virtuales tantum, nempe per actum amoris Dei super omnia, quia dolor virtualis dicitur; & tamen si remittuntur in Sacramento Pœnitentiæ, necessariò requiritur dolor formalis, ex supra dictis: ergo à pari et si peccata venialia possunt remitti extra Sacramentum sine dolore formali, tamen si remittantur in Sacramento Pœnitentiæ, & debent remitti per dolorem formalem supernaturalem. Dolor enim non requiritur ex vi remissionis venialium, sed ex vi Sacramenti Pœnitentiæ, quod necessario requirit pro sua materia hunc dolorem formalem supernaturalem.

4. Quòd verò sit mortale confiteri tantum venialia absque dolore supernaturali, patet; nam sic redditur forma Sacramentalis Pœnitentiæ irrita. Idè enim peccat mortaliter, qui confitetur mortalia sine dolore, quia culpa sua frustratur forma Sacramenti, seu Sacramentum redditur nullum; sed etiam culpa contentis venialia forma Sacramenti redditur nulla: ergo etiam iste peccat mortaliter, &c.

5. Nèc dicas primò, quòd Sacramentum frustratur in re levi. Quia contra est; nam frustratur totum Sacramentum; quòd verò frustratur per rem levem, vel per rem gravem, impertinenter se habet ad Sacramentum; sicut quod quis occidit Titium cum ense, vel cum lapillo, impertinenter se habet ad gravitatem homicidij intenti; semper enim iste talis homicida peccat mortaliter; et si instrumentum, seu ictus sit levis, dummodò homicidium sit intentum. Adde, quòd acetum etiam res levis est, & tamen, qui acetum consecrat voluntariè, peccat mortaliter, quia applicat verba Christi, quæ sunt forma Sacramenti Eucharistiæ, frustra, & quasi irrisoriè, cum sit absque omni profus utilitate, & effectu.

6. Nèc dicas secundò, quòd effectus, quo homo privatur ob talem irritationem, est levis, cum sit remissio peccati venialis. Quia contra est, nam dolor de venialibus ut dixi, requiritur non ex vi remissionis, sed ex vi Sacramenti; unde non ratione jactura remissionis, sed ratione irritationis Sacramenti committitur peccatum sacrilegij. Aliter enim, neque peccator, qui confitetur peccata sine dolore peccat mortaliter, quia jactura posset itatim

Sup. hoc infra in Ref. 100. à principio, & in Ref. 102. §. sed pro praxi s. d. lege cam à principio, & ex Ref. 101. vide vers. Ex quo. §. verum, & in Ref. 145. in fine §. 1.

In hoc loco...

sp. hoc...